

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กร
แห่งการเรียนรู้ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 16

The Relationship between Instructional Leadership of the School
Administrators with the Learning Organization in the Secondary
Educational Service Area Office 16

จุฑาทิพย์ ชัยบัณฑิต^{1*}, รัชตา ธรรมเจริญ² และรุจิราพรรณ คงช่วย³
Jutatip Chaibandit^{1*}, Rutchata Thamcharoen² and Rujirapun Kongchoy³

¹ นักศึกษาปริญญาโทหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Graduate student, Master of Education Program in Educational Administration, Hatyai University.

² ดร., อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

² Dr., Lecturer, Faculty of Education and Liberal Arts, Hatyai University

³ ดร., อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

³ Dr., Songkhla Rajabhat University.

* Corresponding author, E-mail: Juta_ta@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 16 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 จำนวน 340 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับเท่ากับ .971 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product's Moment Correlation)

ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในภาพรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.20$, S.D.= 0.44) สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผลการสอนของครู ด้านมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้า ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน และด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตามลำดับ

2. ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 16 ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31$, S.D.= 0.35) สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเรียนรู้กันเป็นทีม ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และด้านการมีแบบแผนความคิด ตามลำดับ

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนทุกคู่มีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r_{xy} = .832$) เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านการประเมินผลการสอนของครู ($r_{x4y} = .783$) และคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุดคือ ด้านมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร ($r_{x1y} = .724$)

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ องค์กรแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to study the relationship between instructional leadership of school administrators and the learning organization of schools under secondary educational service area office 16, by expressing the opinions of public school teachers and school administrators. The sample used in the study consisted of 340 public school teachers and school administrators working in secondary educational service area office 16. The instrument used for the data collecting was questionnaire. The reliability were 0.971. The statistics utilized in analyzing the data were mean, standard deviation, pearson product moment correlation coefficient. The results of the study were as follows:

1. The school administrators and public school teachers's opinions toward the level of instructional leadership of school administrators were rated at high level as a whole, as a result each aspect of instructional leadership of school administrators were rated at high level in all aspects and the values of mean were ranked from the highest to the lowest as follows; the evaluation of teacher instruction, the point of view on the trend of curriculum changes, the planning for the development of teaching profession advancement, evaluation system of student, and projects by cover for the special needs students by respectively.

2. The school administrators and public school teacher's opinions toward the level of the learning organization were rated at high level as a whole, as a result each aspect of the learning organization were rated at high level in all aspects and the values of mean were ranked from the highest to the lowest as follows; team learning, personal mastery, systemic thinking, shared vision, and mental model by respectively.

3. In all aspects of instructional leadership of school administrators were positive correlation with all aspect of the learning organization at high level with statistically significant at the 0.01($r_{xy} = .832$) when considered couples' relationship found that the highest correlated with the evaluation of teacher instruction ($r_{x4y} = .783$) while the lowest correlated with the point of view on the trend of curriculum changes ($r_{x1y} = .724$).

Keywords: Instructional Leadership, Learning Organization, Secondary Educational

บทนำ

การพัฒนาคุณภาพ ประสิทธิภาพและขีดความสามารถของคนในการพัฒนาประเทศ รวมทั้งการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันของประเทศด้วยการสร้างความเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้ ” (Learning Organization) จึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารยุคใหม่จะต้องสร้างขึ้นเป็นสิ่งที่จะต้องแสดงภาวะความเป็นผู้นำการ จัดหาหรือแสวงหาโอกาสเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ๆ (Generative Learning) ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องด้วย ความเชื่อว่า “ คนยิ่งเรียนก็ยิ่งขยายขีดความสามารถของตนเองออกไป และองค์กรที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ก็จะต้องเติบโตและพัฒนาต่อไปได้โดยไม่สิ้นสุด เซ็งเก้ (Senge, 1990 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2546, น. 6) และอาจถือว่าเป็นกระบวนการหนึ่งที่ส่งเสริมการพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีคุณภาพ และจะต้องอาศัย กระบวนการจัดการการศึกษาเพราะการศึกษาเป็นกระบวนการให้คนพัฒนาในด้านต่างๆ ฮอย และ มิสเกล (Hoy & Miskel, 2001 อ้างถึงใน ทิพากร วรณพฤกษ์, 2554, น. 3) และสถานศึกษาเป็นองค์กร ให้บริการที่ผูกพันกับเรื่องของการสอนและการเรียนรู้เป็นหลักเป้าหมายสูงสุด (Ultimate Goal) ของ สถานศึกษาก็คือ “ การเรียนรู้ของผู้เรียน ” (Student Learning) สถานศึกษาจึงควรเป็น “ องค์กรแห่งการ เรียนรู้ ” (Learning Organization) มากกว่าองค์กรประเภทใดๆ ดังนั้นการพัฒนาแห่งการเรียนรู้ให้ เกิดขึ้นในสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งที่ท้าทายต่อความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษา โดยสิ่งที่ท้าทายที่ สำคัญ คือการพัฒนา ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในระยะยาว เน้นการพัฒนาโดยเริ่ม ที่ตัวบุคคลผ่านการเรียนรู้พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อขยายศักยภาพของตนและองค์กรโดยให้ ความสำคัญกับการเป็นผู้นำ (Leadership) ความคิดความเข้าใจเชิงระบบ (System Thinking) และการ เรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ของกันและกันในที่ทำงาน (วีระวุธ มาฆะศิริานนท์, 2541, น. 4)

การบริหารและจัดการศึกษาในยุคโลกาภิวัตน์ ผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาจึง จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่ดีและเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคต ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องมีภาวะ ผู้นำทางการศึกษาคือ มีหลักการบริหารที่พึงประสงค์ บริหารโดยการสร้างและพัฒนาโรงเรียนให้เป็น องค์กรแห่งการเรียนรู้และบริหารงานทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การ บริหารงานการเงินและงบประมาณและการบริหารงานทั่วไปให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด การบริหารงานจะ ประสบความสำเร็จได้ผู้บริหารจะต้องใช้ภาวะผู้นำกระจายความรับผิดชอบอย่างเป็นธรรมไปสู่ ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารจะต้องรู้จักใช้ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและสามารถปรับตัวให้ เหมาะสมกับทุกสภาพการณ์ได้ ผู้บริหารต้องทำหน้าที่เป็นผู้นำ เป็นตัวอย่างในด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำ เพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความศรัทธา ความเชื่อมั่นและความเลื่อมใสในตัวผู้บริหาร เพื่อให้หน่วยงาน หรือองค์กรเกิดประสิทธิผลสูงสุดและเป็นผู้กำหนดพฤติกรรมของบุคลากรในโรงเรียน การแสดงออกของ ผู้บริหารมีอิทธิพลต่อความรู้สึกรักใคร่ของครูและนักเรียนเป็นอย่างมาก อันส่งผลถึงคุณภาพการ บริหารงานในโรงเรียนว่าจะประสบความสำเร็จเพียงใด ฉะนั้นประสิทธิผลของหน่วยงานหรือองค์กร ถือ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการพัฒนาหน่วยงานหรือองค์กร ซึ่งผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่ก่อให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงพัฒนา (กิตติวรรณ แสนโท 2556, น. 1)

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้ครูทุ่มเทการทำงานด้านการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น มีความสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และพัฒนางานด้าน วิชาการ ตลอดจนเป็นการนำพาโรงเรียนไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ การที่ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำ ทางวิชาการมักจะมีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดทั้งการสร้างบรรยากาศ

ขององค์กรให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (ชัยลักษณ์ รักษาและคณะ, 2552, น. 22) สอดคล้องกับ สุมลพรรณ เกิดโมลี (2550, น. 17) ที่กล่าวว่าผู้ที่มิภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นบุคคลสำคัญในสถานศึกษาที่จะทำให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จและดำเนินการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นจะต้องได้รับการปลูกฝังเพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้เพื่อสร้างคนที่มีคุณภาพออกไปสู่ภายนอก นอกจากนั้น ขวัญจิตต์ เนียมเกตุ (2552, น. 45) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะผู้ที่มิภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมสามารถพัฒนางานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจหลักของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีคุณภาพตามที่ต้องการ และผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมดำเนินการบริหารการศึกษามุ่งไปสู่คุณภาพและได้มาตรฐานเพื่อมุ่งไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ยิ่งผู้บริหารการศึกษาให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการและมีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับสูงแล้วก็จะก่อให้เกิดการพัฒนาครูอาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นบุคคลที่มีความสามารถด้านวิชาการและมีภาวะผู้นำตามไปด้วย ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนการสอนมุ่งไปสู่คุณภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2553, น. 15) และอาจกล่าวได้ว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความสัมพันธ์ต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ขององค์กร กล่าวคือสามารถทำให้ประสิทธิผลของงานและองค์กรสูงขึ้น แม้ว่าสภาพการณ์ขององค์กรจะมีข้อจำกัดเพียงใด ดังนั้นการที่จะพัฒนาองค์กรให้ก้าวสู่ “องค์กรแห่งการเรียนรู้” (Learning Organization) ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องมี “ภาวะผู้นำทางวิชาการ” เพื่อสร้างความสามารถในการพัฒนาองค์กรและพัฒนาองค์กรให้ไปสู่การเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ดังงานวิจัยของจุฑามาศ อินนามเพ็ง (2552) ที่ได้ศึกษาถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนโดยรวมมีความสัมพันธ์กันเชิงบวก

จากหลักการและแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ประกอบกับทิศทางการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 16 ที่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ดังจะเห็นได้จากการกำหนดวิสัยทัศน์ว่า “เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บริหารจัดการและให้บริการที่ดีเลิศ” และได้กำหนดพันธกิจในข้อที่สี่ว่า “พัฒนาสำนักงานและสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้” ตลอดจนได้กำหนดยุทธศาสตร์ในข้อที่เก้าว่า “การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาและจัดการเรียนรู้สู่คุณภาพผู้เรียน” (สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 16, 2557) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 16 ซึ่งประกอบไปด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตรับผิดชอบจำนวน 53 โรงเรียน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารระดับสูงของสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 16 ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา นำไปใช้ในการกำหนดนโยบาย การวางแผนปฏิบัติงาน การพัฒนาผู้บริหาร บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เพื่อนำสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ อีกทั้งยังส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และบรรลุตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 16
2. ระดับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 16
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 16

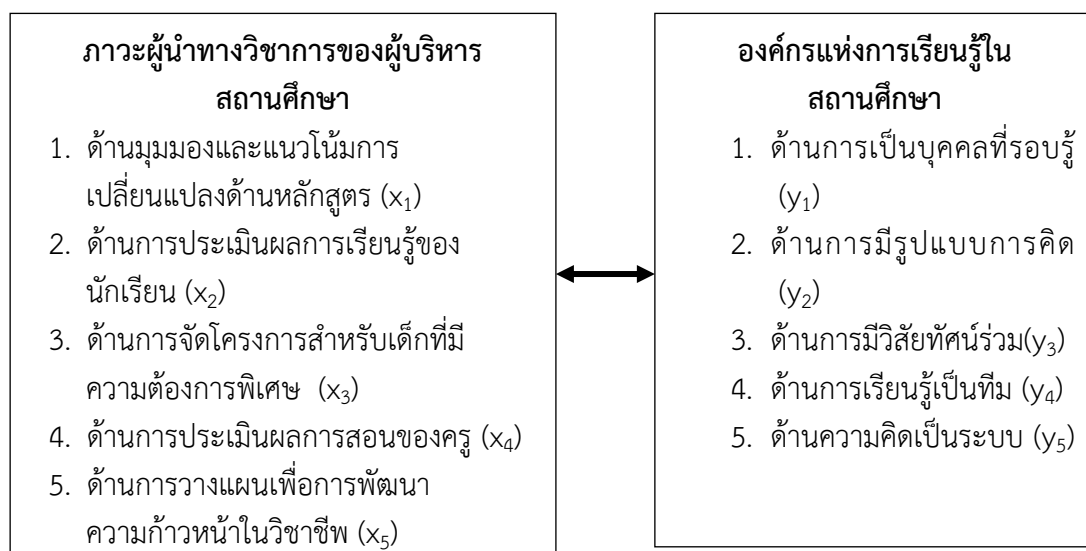
สมมติฐาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 16 มีความสัมพันธ์กันในทางบวก

แนวคิด ทฤษฎี

การวิจัยนี้มุ่งศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ซึ่งผู้วิจัยใช้เนื้อหาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของ เซย์ฟาร์ธ (Seyfarth, 1999, 165-273 อ้างถึงใน ไชยา กรมแสง, 2553) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร 2) ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน 3) ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ 4) ด้านการประเมินผลการสอนของครู และ 5) ด้านการวางแผนเพื่อการพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ และเนื้อหาองค์กรการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามแนวคิดของ เซ็งเก้ (Senge, 1990) ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ 2) ด้านการมีรูปแบบการคิด 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม 4) ด้านการเรียนรู้เป็นทีม และ 5) ด้านความคิดเป็นระบบ

กรอบแนวคิดที่ใช้การวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 2,907 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 130 คน และครูผู้สอน 2,777 คน

กลุ่มตัวอย่างใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ปีการศึกษา 2558 จำนวน 340 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา 15 คน และครูผู้สอน 325 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตารางของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, p. 607-610) จากนั้นสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน โดยใช้วิธีการเทียบสัดส่วนจำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียน แล้วจึงสุ่มกลุ่มตัวอย่างแต่ละโรงเรียนโดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่ามีความเชื่อมั่นด้านภาวะผู้นำทางวิชาการมีค่า .979 ด้านองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีค่า .964 และทั้งฉบับมีค่า .971 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product's Moment Correlation)

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ในภาพรวม และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการประเมินผลการสอนของครู ด้านมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้า ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน และด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ตามลำดับ ดังแสดงตามตาราง

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	การปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร	4.23	0.48	มาก
2. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน	4.20	0.45	มาก
3. ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ	4.08	0.56	มาก
4. ด้านการประเมินผลการสอนของครู	4.24	0.47	มาก
5. ด้านการวางแผน เพื่อพัฒนาความก้าวหน้า	4.23	0.48	มาก
รวม	4.20	0.44	มาก

2. ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา เขต 16 ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก สามารถเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการเรียนรู้กันเป็นทีม ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน และด้านการมีแบบแผนความคิด ตามลำดับ ดังแสดงตามตาราง

ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้	ความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้	4.33	0.41	มาก
2. ด้านการมีแบบแผนความคิด	4.27	0.41	มาก
3. ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.29	0.42	มาก
4. ด้านการเรียนรู้กันเป็นทีม	4.34	0.45	มาก
5. ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ	4.30	0.44	มาก
รวม	4.31	0.35	มาก

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนทุกคู่มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r_{xy} = .832$) เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ พบว่า คู่ที่มีความสัมพันธ์สูงสุดคือ ด้านการประเมินผลการสอนของครู ($r_{x_4y} = .783$) และคู่ที่มีความสัมพันธ์ต่ำสุดคือ ด้านมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร ($r_{x_1y} = .724$) ดังแสดงตามตาราง

ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา					รวม (y)
	ด้านการ เป็น บุคคลที่ รอบรู้	ด้านการ มีแบบ แผน ความคิด	ด้านการ สร้าง วิสัยทัศน์ ร่วมกัน	ด้านการ เรียนรู้กัน เป็นทีม	ด้านการ คิดอย่าง เป็นระบบ	
	(y ₁)	(y ₂)	(y ₃)	(y ₄)	(y ₅)	
	(x ₁)	(x ₂)	(x ₃)	(x ₄)	(x ₅)	
1. ด้านมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้าน หลักสูตร (x ₁)	.637**	.618**	.655**	.461**	.644**	.724**
2. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน (x ₂)	.644**	.624**	.680**	.449**	.655**	.733**
3. ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความ ต้องการพิเศษ (x ₃)	.602**	.665**	.650**	.484**	.620**	.725**
4. ด้านการประเมินผลการสอนของครู (x ₄)	.704**	.670**	.695**	.520**	.670**	.783**
5. ด้านการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าใน วิชาชีพของครู (x ₅)	.672**	.692**	.719**	.463**	.675**	.773**
รวม (x)	.724**	.729**	.756**	.530**	.726**	.832**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป และอภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 16 สามารถอภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. จากการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้จากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้

ความสำคัญกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา คือพัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษายุคใหม่ และแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และพัฒนาการบริหารจัดการยุคใหม่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2552, น. คำนำ) ประกอบกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 ได้จัดให้มีการจัดอบรม ประชุมผู้บริหารสถานศึกษา ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการโรงเรียน นับเป็นการเพิ่มขีดความสามารถด้านการบริหารจัดการของผู้บริหารสถานศึกษา สอดคล้องกับ ดุสิต เหมือนบุตติ (2549, น. 97-98) ที่ศึกษาอิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนต่อความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดหนองคาย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 มีความคิดเห็นต่อภาวะทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการประเมินผลการสอนของครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้ฮอลล์ลิงเจอร์ และเมอร์ฟี (Hallinger & Murphy, 1985, pp. 221-224) ได้ให้แนวคิดว่าการประเมินผลการสอนของครูเป็นองค์ประกอบสำคัญขององค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล สอดคล้องกับนาว่า สุขรณณ์ (2550, น. 64) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ มีค่าเฉลี่ยในอันดับท้ายสุด แต่ยังอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้การที่ภาวะทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อยู่ในระดับมาก เพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ความสำคัญ โดยยึดหลักของการวัดประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียน ตามแนวทางหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษา วัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยวิธีที่หลากหลาย พร้อมนำผลการวัดและประเมินผลมาพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ พร้อมทั้งการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพัฒนาการอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552, น. 77) สอดคล้องกับ งานวิจัยของไชยา กรมแสง (2553, น. 74) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว ด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อยู่ในระดับมาก

2. จากการวิจัย พบว่า ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 16 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากยุคปัจจุบันอยู่ในช่วงของการปฏิรูปการศึกษาโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อการพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีความสามารถ และมีความสุข การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลัง ซึ่งเป็นไปตามหลักการของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่

แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีจุดมุ่งหมายของการปฏิรูปการศึกษา เพื่อสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ และสังคมแห่งการเรียนรู้ ทำให้โรงเรียนซึ่งจัดว่าเป็นองค์กรที่ให้บริการด้านความรู้เป็นภารกิจหลัก และมีเป้าหมายสูงสุด คือ การเรียนของผู้เรียน ทั้งนี้องค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับ “คน” ด้วยการให้คุณค่ากับการพัฒนาการเรียนรู้ของปัจเจกบุคคลและการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และมุ่งสร้างให้คนในองค์กรเกิดการนำความรู้ไปวิเคราะห์วินิจฉัยปัญหาในลักษณะที่เรียกว่าเป็น “ความคิดที่เป็นระบบ” สอดคล้องกับแนวคิดทางการบริหารอื่นๆ ที่ให้ความสำคัญกับทุนมนุษย์หรือทุนทางปัญญาไม่ว่าจะเป็นแนวคิดเกี่ยวกับ การบริหารงานคุณภาพ (Quality Management) การจัดการความรู้ (Knowledge Management) รวมทั้งเทคนิควิธีการบริหารการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ด้วย (อำนาจ ศรีพูนสุข, 2551, น. 7)

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 16 มีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ อยู่ในระดับมาก และมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังที่ ปีเตอร์ เซ็งเก้ (Senge, 1990) ได้กล่าวว่าบุคคลที่รอบรู้ (Personal Mastery) คือ การใส่ใจในการพัฒนาตนเอง การฝึกตนเองให้มีไฟของการเรียนรู้ให้สว่างลุกโพล่งในตัวเองอยู่เสมอ การกระตือรือร้นในการใฝ่รู้ใฝ่เรียน ขวนขวาย เพื่อเรียนรู้โดยเริ่มที่ตัวเองก่อนอื่นใด เป็นองค์ประกอบสำคัญของ แนวความคิดของการสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ การศึกษาของ รวิวรรณ บุญสม (2554, น. 73) ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ตามทัศนะของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3 โดยภาพรวม และรายด้านการเป็นบุคคลรอบรู้ในระดับมาก

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 16 มีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านแบบแผนความคิด มีค่าเฉลี่ยในอันดับท้ายสุด แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้การที่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านแบบแผนความคิดอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 16 ได้ให้ความสำคัญขององค์กรแห่งการเรียนรู้ โดยการให้ความสำคัญกับการเรียนรู้ด้านแบบแผนความคิด โดยการที่นำความรู้ที่ได้มานั้น มาทำให้เกิดปัญหาเพื่อใช้เป็นประโยชน์ในการทำงาน โดยปรับความคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ ด้วยข้อมูลที่ใหม่อยู่เสมอๆ และเป็นไปตามความมุ่งหมายของพระราชกฤษฎีกา ในสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2547, น. 4) ที่ให้ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ เพื่อให้ลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อยู่เสมอ โดยได้นำทฤษฎีองค์กรแห่งการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ ใช้เป็นเป้าหมายในการพัฒนา และยกระดับคุณภาพการเรียนการสอน คุณภาพด้านการบริหาร และการจัดการศึกษา ให้บรรลุตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับพรทิศา วันตา (2553, น. บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในด้านแบบแผนความคิด อยู่ในระดับมาก

จากการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 16 มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง ($r_{xy} = .832$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ จะสามารถนำพาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จ โดยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจะส่งผลโดยตรงต่อแนวทางการบริหารงานให้มุ่งไปสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา (เซย์ฟาร์ธ Seyfarth, 1999 อ้างถึงใน ไชยา กรมแสง, 2553, น. 36) สอดคล้องกับ เซ็งเก้ (Senge, 1990 อ้างถึงใน สิริรานี วสุภัทร, 2551,

น. 57) ที่เห็นว่า ภาวะผู้นำมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะช่วยส่งเสริม และผลักดันให้เกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ องค์กรแห่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นต้องอาศัยภาวะผู้นำซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งหรือกล่าวได้ว่าเป็นหัวใจที่สำคัญในการมีส่วนช่วยผลักดัน และส่งเสริมให้องค์กรก้าวสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับ สนธิ ไสยศัลย์ (2556, น. 43) ที่ศึกษาภาวะผู้นำและองค์กรแห่งการเรียนรู้ของเทศบาลนครหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารเทศบาลนครหาดใหญ่ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของเทศบาลนครหาดใหญ่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการจัดโครงการสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดให้มีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนไว้อย่างเป็นระบบ การกำหนดขั้นตอนในการคัดแยกนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในแต่ละประเภทอย่างชัดเจน รวมถึงการจัดทำแผนการศึกษาเด็กที่มีความต้องการพิเศษรายบุคคล เช่น การกำหนดแผนการเรียนรู้ หรือแนวทางการจัดการศึกษาแก่นักเรียนที่มีลักษณะพิเศษ เช่น แผนการเรียนรู้ที่ส่งเสริม วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น

2. จากการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16 มีความคิดเห็นต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ด้านแบบแผนความคิด อยู่ในระดับต่ำกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรร่วมกันสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจที่เป็นมติขององค์กร เพื่อส่งผลให้เกิดการกระตุ้น จูงใจบุคลากรร่วมกันใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถ เป็นแรงผลักดันให้การทำงานมุ่งสู่เป้าหมาย

3. เพื่อให้บุคลากรสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้เหมาะสมทันต่อการเปลี่ยนแปลงมีในสถานศึกษาให้ จากการวิจัย พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 16 ด้านมุมมองต่อแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร มีระดับต่ำสุด ผู้บริหารจึงควรมีการกำหนดวิสัยทัศน์ การกิจเป้าหมายในการสร้างหลักสูตรอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียน การสอนที่หลากหลาย มีการนิเทศ ติดตามประเมินผลการใช้หลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร จะส่งผลให้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาการศึกษาในพื้นที่นั้นๆต่อไป

2. ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับตัวแปรอื่นๆ เช่น ความมีประสิทธิภาพของการบริหารสถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การประกันคุณภาพภายใน เป็นต้น เพื่อจะได้องค์ความรู้ใหม่ๆทางด้านการบริหารศึกษาเพิ่มขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติวรรณ แสนโท. (2556). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตาม
ความคิดเห็นของครูโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ขวัญจิตต์ เนียมเกต. (2552). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช, นนทบุรี.
- จุฑามาศ อินนามเพ็ง. (2552). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและครูผู้สอนที่ส่งผลต่อความเป็น
องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, สกลนคร.
- ชัยลักษณ์ รักษา, สนั่น ฝ่ายแดง และอมรรณ วงศ์โกมลเชษฐ์. (2552). ภาวะผู้นำทางวิชาการของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 1-3
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก เขต 1. การค้นคว้าอิสระตัวตนเอง
การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก
- ไชยา กรมแสง. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการ
ประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์, ฉะเชิงเทรา.
- ดุสิต เหมือนบุตตี. (2549). อิทธิพลของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อ
ความสำเร็จของระบบการประกันคุณภาพการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาใน
จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ทิพากร วรรณพฤกษ์. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ
ผู้บริหารสถานศึกษากับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสำนักงานเขตบางขุนเทียน
สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- นาวา สุรมณ. (2550). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ
ประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
หนองคาย เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- พรทิวา วันตา. (2553). องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตมีนบุรี
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- รวีวรรณ, บุญสม. (2554). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษาตามทัศนะ
ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 3. สารนิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

- มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2546). ผู้บริหารใหม่ในโรงเรียนประถมศึกษาและโรงเรียนมัธยมศึกษา กรณีศึกษา
ปรากฏการณ์ภายในประเทศ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 26 (3).
- วีระวุธ มาฆะศิรินันท์. (2541). *องค์กรเรียนรู้สู่องค์กรอิสระ*. กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เน็ท.
- สนธิ ไสยคล้าย. (2556). ภาวะผู้นำและองค์กรแห่งการเรียนรู้ของเทศบาลนครหาดใหญ่
จังหวัดสงขลา *วารสารวิทยบริการ*. 25(2) เมษายน-มิถุนายน 2556.
- สำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต16. (2557). *ทิศทางการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 16*. ค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2557
จาก: http://www.se16.go.th/home/userfiles/ed_direct.pdf
- สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา. (2547). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักการบริหาร
กิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ.2546*. กรุงเทพฯ: พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือการนิเทศเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการ
การศึกษา*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้น
พื้นฐาน พุทธศักราช 2551: แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ:
ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิร์รานี วสุภัทร. (2551). *ภาวะผู้นำทางวิชาการ และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ
ความสำเร็จของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน*. ปรินญาศึกษาศาสตร์ดุซงึบบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- สุมลพรรณ เกิดโมลี. (2550). *การศึกษาพฤติกรรมผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน
โรงเรียนเทศบาลภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.
- อำนาจ ศรีพูนสุข. (2551) "องค์กรแห่งการเรียนรู้และการจัดการความรู้" ใน *เอกสารการสอนชุด
วิชาการพัฒนาศักยภาพกรมนุชย์ หน่วยที่ 13*. นนทบุรี: สาขาวิชาวิทยาการจัดการ
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, กรุงเทพฯ.
- Hallinger, P. & Merphy, J. (1985). Assessing the instructional management behavior of
Principals. *The Elementary School Journal*
- Senge, Peter M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning
Organization*. New York : Doubleday.